

Organ för svenskarna i Estland.

Prosten Karl Nilsson har lämnat Estland.

Prosten K. Nilsson med familj lämnade Estland den 1 ds för att flytta hem till Sverige och tillträda kyrkoherdetjänsten i Alsens församling i Jämtland.

Under de senaste 5 åren har prosten Nilsson varit svenska församlingens i Tallinn själaherde samtidigt som han varit svensk sjömanspastor därstädes. Dessförinnan tjänstgjorde prosten Nilsson 5 år såsom kyrkoherde på Vormsö. Under en längre tid var han kontraktsprost inom det svenska kontraktet.

Med energi och intresse arbetade såväl prosten som prostinnan Nilsson under vormsötiden förutom för församlingen även för sjukvården och nykterhetstanken. Vormsö sjukstuga kom till stånd tack vare deras ansträngningar.

Under den tid prosten Nilsson tjänstgjorde i Tallinns sv. församling med dess annexförsamlingar på Rågöarna och Nargön byggdes ett kapell på den sistnämnda ön. Prosten Nilsson nedlade härvid ett betydande arbete på kapellbyggets slutförande. I Tallinn öppnades för något år sedan ett svenskt lärum, vilket varit prosten Nilssons speciella skötebarn. Inom församlingen existera ett par syföreningar, i vilka prostinnan Nilsson varit livligt verksam. Vid samkväm och fester har prosten Nilsson varit en anlitad talare.

Svenska församlingens tack

för denna trofasta herdegärning frambars till prosten Nilsson av kyrkorådets ordförande skolföreståndaren A. Stahl vid ett avskedssamkväm, som församlingen anordnat tisdagen den 30 maj. Samtidigt överlämnades en minnesgåva i form av tvenne silverljusstakar från församlingen. Prosten Nilsson uttryckte sin tacksamhet i ett längre anförande, varvid han påpekade att han under 10 år tjänat estlandssvenskarna och för dem uppoffrat sina bästa krafter.

När ångaren „Vironia“ den 1 ds lade ut från kajen i Tallinn, stodo många församlingsbor där och vinkade avsked.

Pingstkrönika från Klottorp.

Vanligtvis brukar man beteckna livet på landet såsom mycket fridfullt och lugnt, men i år var det här under första helgdagen raka motsatsen. Guden Æolos lössläppte alla sina krafter, regn och bläst, vilket gjorde att livslusten och synen på tillvaron under helgfirandet sjönk ned till nollpunkten. I samband med det dåliga vädret, råkade även några långväga ynglingars humör i storsvallning, vilket resulterade i kraftmätningar och knytnävskamp.

Annandag pingst var vädret något bättre, och söndagsklädda människor vandrade till Sutlep kapell för att åhöra vår nyvalda präst. I gudstjänsten, som hölls på estniska, ingick blott en kort predikan på sven-

ska. Menigheten, som till 60% var svensktalande, hade hoppats att få höra Guds ord på sitt modersmål. Icke en enda svensk psalm sjöngs, och alla kungörelser upplästes på estniska. Visserligen förstå de flesta svenskar härute estniska, men det vore dock önskvärt, att den svenska delen av gudstjänsterna utvidgades i framtiden.

Elevförbundet „Birkasvännerna“ har fått stadfästa stadgar.

Elevförbundet „Birkasvännerna“, som funnits till alltsedan skolans första år, har i dagarna fått sina stadgar stadfästa av inrikesministeriet. Stadgeförslaget hade sammanställts redan 1921 men då detta föräldrads, omarbetades det och antogs av förbundets allmänna stämma 1938 samt överlämnades till folksekreterare N. Blees. Denne skulle giva stadgarna den lagenliga formen och ombesörja stadfästandet därav.

„Birkasvännerna“ ha sålunda erhållit de mest tidsenliga stadgarna, och skola vi hoppas att förbundets arbete nu kommer att få en allvarlig och fast prägel, som kan möjliggöra ett uppnående av de redan utstakade målen.

Utrikesministern till Berlin.

På tisdagen reste utrikesminister Selter och dir. Kirotar från utrikesministeriet till Berlin, där minister Selter på onsdagen undertecknade nonagressionsfördraget mellan Estland och Tyskland.

Findlandssvensk kyrklig ungdom besöker Svenskbygden.

Pingsthelgen gestaltade sig till en särskild högtid för Vormsö. Kyrkans ungdom i Svenskfinland — inalles 77 deltagare — gästade ön. I samband med prosten Hj. Pöhls besök å den andra allmänna svenska kyrkomusikfesten i Helsingfors i juni 1938 hade redan preliminär överenskommelse träffats i den vägen som nu förverkligades.

De kärkomna gästerna anlände med S/S Ariadne till Tallinn på pingstafton. Då båten ankomst försenades, så försummade man också eftermiddagståget till Haapsalu och man nådde staden först vid midnatt. På en nattlig båtfärd till Vormsö nådde en tämligen utmattad skara Hullö vid fyrtiden på morgonen, där gästerna inkvarterades.

Fast pingstdagen ingick med hållande regn, så voro både gästerna och öborna till högmässotid man ur huse. Högmässoliturgin förrättades av pastorerna H. Bäck och H. Wentzel och predikan hölls av pastor Erik Bäcksbacka som talade över dagens högmässotext varvid han stannade vid sanningens, kärlekens och barnskapets ande. Vid gudstjänsten medverkade en sångkör under ledning av teol. stud. Westerlund.

Senare på dagen klämtade kyrklockorna åter till samvaro och i ännu tätare led sökte sig människorna till kyrkan, där programmet utfördes av färdtagarna. Helgedomen var nu överfylld och inte en plats stod att finna vare sig i bänkarna eller i gångarna. Vid aftongudstjänsten talade pastorerna Wentzel, Rosenqvist och Bäck. Dessutom utfördes körsång, solo- och duettsång, recitation och violinmusik. Församlingens tack till gästerna framfördes av prost Pöhl som bl. a. nämnde att några av svenska Finlands levande prästmän tjänstgjort som präster i svenska Estland. En av dessa har varit kyrkoherde på Vormsö.

Med synbar tacksamhet motogs gästernas budskap, som frambars i ord och toner. Gudstjänsten var slut och kyrkan

tom, men ute på kyrkogården dröjde man än. I tystnad och andakt dröjde den stora skaran deltagare kvar och först sedan ännu några körsånger sjungits, var man redo till hemfärd. Stunden utanför kyrkan, vid förfädernas gravkullar, fylldes av andakt och gemenskapskänsla.

Vesper i Svenska kyrkan i Tallinn.

Annandag pingst gästades svenska kyrkan i Tallinn av ett 80-tal finlandssvenskar från föreningen „Kyrkans ungdom“ i Helsingfors. Kl. 8 på kvällen samlades man till vesper i det äldriga templet

Gudstjänsten inleddes med ps. 137, varpå „Kyrkans ungdoms“ sångkör uppträdde med sångerna „Skön är den jord“ Högt är ditt mål“ samt „Hur ljuvligt klingar Jesu namn“. Sången klingade mäktig och ren. Mången av sv. församlingens medlemmar glädde sig åt att åter en gång få höra körsång i kyrkan.

I anslutning till texten Apg. 11 kap. predikade pastor G. Lindblad om naturens under, människoandens under och Guds underverk. På ett stilla och försynt men tillika medryckande och formfulländat sätt framställde pastor Lindblad pingstens evangelium. I slutet av predikan framförde han även hälsningar från Finlands svenskar.

Efter predikan sjöng pastor E. I. Bäcksbacka med bärande och vacker stämma Nordqvist: Kanske finge du ro (orden av Jakob Tegengren) samt E. Melartin: Fader vår uti din himmel höga.

Den stämmingsfulla vespren avslutades med ps. 136.

Tyvär fick sv. förs. i Tallinn först dagen förut meddelande om vespren, varför gudstjänsten inte var så talrikt besökt som man annars kunnat vänta.

Estnisk-Svenska klubben.

Så som en del av Kustbons läsekrets kanske vet, startades fram på vårvintern en Estnisk-Svensk klubb. Klubben har en tillfällig styrelse bestående av

hrr Kiivet, M. Vesterblom, N. Ruus, K. Saarväli m. fl.

Trots den korta tid, som klubben existerat, har intresset för dess verksamhet dock varit rätt stort. Klubben har haft ett sammanträde varannan vecka och språkkurser i svenska för nybörjare, en gång i veckan. Målet med klubbmötena har i främsta rummet varit att giva klubbmedlemmarna möjlighet till praktik i svenska språket och att stifta bekantskap med den svenska litteraturen och allsången. Deltagarantalet i språkkurserna har varit c:a 15.

För någon tid sedan hade klubben sitt sista sammanträde för säsongen. Detta sammanträde fick en särskilt festlig prägel därigenom, att ett rikligt kaffebord hade dukats, och även därigenom, att klubben hade äran att ha rikssvenska gäster. Dessa utgjordes av posttjänstemän som voro ute på en längre exkursion, bl. a. hade de gjort ett längre uppehåll i Sovjet-Ryssland. Nu voro de på genomresa i Estland, för att därefter återvända till Sverige.

Inledningsvis talade riksdagsman N. Ruus, vilken hälsade alla närvarande välkomna. Därefter gav ordföranden dir. Kiivet en översikt över klubbens verksamhet och uppmanade samtidigt klubbmedlemmarna att förkovra sina kunskaper i svenska språket genom flitig läsning av böcker under sommaren. Skämtande tillade talarer, att lata elever alltid få sommaruppgifter...

Ett viktigt bidrag till programmet utgjorde en posttjänstemans föredrag om intryck från resan. Det är inte alla dagar man får sanningsenliga uppgifter från Ryssland.

Den festliga samvaron avslutades med avsjungandet av båda ländernas nationalsånger.

17-årig yngling

med kunskap i svenska språket önskas som lärling till tryckeri

Svar på estniska eller tyska till

**E. Heisler Pikk 41,
Tallinn.**

Dödsklockan ringer på Runö...

Fredagen den 26 maj ringde dödsklockan för tredje gången detta år på Runö. Denna gång var det Jakob Malm, som fördes till sin sista vilostad.

Jakob Malm var en av förgrundsförarna på Runö. Således innehade han flera gånger kommunaläldste-sysslan, likaså var han även kommunalsekretärare. Han var känd som en duktig och trogen man.

Den bortgångne låg nära en månad på sjukbädden, plågad av en svårartad lunginflammation. Trots sjuksystemens energiska ingripande stod ingenting att rädda.

J. Malms begravning blev en sorgedag för en stor del av öbefolkningen, och de som stodo vid graven kunde omöjligt återhålla tårarna.

Liksom en ölets lek var det, att Jakob Malm just avled när hans bror Matts Malm och hans äldste son kastade ankar i hamnen efter att ha återvänt från en segelfärd med potatis till Sverige.

Minnet av Jakob Malm kommer att fortleva bland runöborna.

Köksväxtodling.

III

Nu ha plantorna kommit upp i köksväxtlandet och man kan se raderna, eller hur? Ha de inte kommit upp, så kan det bero på två saker: antingen var fröet dåligt grobart, eller också har man gjort något fel vid sättningen. Det allra vanligaste felet man gör, är att man sår fröet i torr jord, och då kan det ju inte gro, hur bra det än är.

Har fröet i alla fall grott och plantorna ha kommit upp, börjar hackningen genast. Man hackar först endast emellan raderna, försiktigt, så att inte de små plantorna skadas. Man skall luckra endast själva ytan, bara ett par cm djupt. Hackar man djupare, så torkar man ut jorden i onödan. Man ser till att alla spirande ogräsplantor förstöras. Denna första hackning är mycket viktig, och den

skall göras så fort man kan se raderna.

Den första kritiska tiden för köksväxterna är tiden mellan sättningen och uppkomsten, den andra svåra tiden är under den ofta torra försommaren. Det är under denna tid som hackningen är så betydelsefull. Dels förstör man genom hackningen ogräs, och dels sparar man vattnet i jorden, därigenom att ett luckert lager bildas i ytan, som förhindrar vattnet att avdunsta. Genom att hacka upprepade gånger under försommaren kan man slippa ifrån vattningen kanske helt och hållet.

Vattningen är en sak som vi måste tala några ord om. Om man skall vattna, så skall det ske på rätt sätt, d.v.s. man vattnar på en gång grundligt, så att det verkligen tar igenom, och sedan låter man det vara en tid, tills det på nytt behövs. Att gå och släpa vatten och stänka på sängarna varje kväll gör alldeles säkert mera skada än nytta. Med stänkvattning uppnår man endast, att ytan blir fuktig, och efter ett par timmars solsken är alltsammans avdunstat, utan att växterna fått någon verklig nytta av det. En grundlig vattning betyder, att man ger en tre, fyra hinkar vatten på varje kvadratmeter. Jag kan nämna, att även under de torraste somrar har i Birkas trädgård inte vattnats annat än tomat och blommor, och skördarna ha varit mycket goda i all fall.

Gallringen är en sak, som ej får glömmas eller slarvas med. Då man gallrar, skall man försöka föreställa sig, hur stor plats de olika växterna behöva, sedan de vuxit sig stora, och så rätta gallringsavståndet därefter. Aldrig mera än en planta på samma plats! Det kan kännas svårt många gånger att plocka bort friska, kraftiga plantor, men man får komma ihåg, att det är bättre, att några plantor bli väl utvecklade, än att alla skola stå kvar och trängas om utrymmet, så att till sist ingen kan utvecklas.

Sättning av plantor av t. ex. kål sker bäst i början av juni. Kålplantor sätts

ju allmänt, men det kanske inte kan skada med några råd angående planteringen. Man skall sålunda vara mycket noga med att rötterna inte få torka innan plantorna sätts ut. Vid sättningen rutar man först upp landet med tillräckliga avstånd. Därefeter är det bäst att med en två tum grov, spetsig käpp göra upp hål för plantorna, slå hålen fulla med vatten och låta det först sjunka undan, samt därefter sätta ned plantorna. Om man förfar på detta sätt, behöver man aldrig frukta för att plantorna gå ut, och man behöver inte heller vattna efter sättningen.

Av skadedjur är det främst kålfjärilens larv, „kålmask“, som varje år brukar angripa kålen. Det enklaste, billigaste och enda effektiva medlet mot denna är att plocka bort den. Går man en gång dagligen över landet under den tid maskarna härja och plockar av och dödar larver och ägg, så kan man vara säker om framgång. Kålröfflugan lägger sina ägg på jorden omkring rötterna på kål och kålrötter, och larverna äta sedan på rötterna. Dessa larver äro svårare att bekämpa, de kunna dödas genom vattning med sublimatlösning, men det är giftigt och obehagligt att använda. Flugorna kunna hindras att lägga ägg genom att man lägger en pappskiva runt om plantan, men bäst är nog att flytta odlingen av kål och kålrötter upp på öppna fältet, om det blir för svårt inne i trädgårdstämpan, flugorna trivas nämligen bäst, där det är lungt skyddat för vind. P. B.

Svenska industrimän på besök.

På söndagsmorgonen anlände till Tallinn Johnsons-linjens ångare „Brazil“, medförande en grupp svenska bank- och industrimän, vilka äro huvudägare i Estländska Oljeskifferkonsortiet, som har sina fabriker i Sillamäe nära Narva. På söndagskvällen fortsatte „Brazil“ sin resa till Sillamäe. På tisdagen reste finansminister L. Sepp till Sillamäe för att där sammanträffa med de svenska gästerna.

Till vårbalen i Uppsala!

I

Det var ej utan spända förväntningar medlemmarna av den delegation, som korp. Sakala sände till Gästrik-Hälsingnation i Uppsala, lät pressa sina frackar. Vårbalen, det var något vi estländska studenter ej varit med om tidigare. Men enligt rykten, som voro i svang, skulle dessa festligheter brukas de intensivaste former, vadan vi läto kontrollera vår hälsa i allmänhet och vår hjärtverksamhet i synnehet. Det skulle ju — enligt vad vi hört sägas — föreligga dubbel fara för såväl unga som gamla hjärtan.

Nu var det emellertid ej endast Venus och Baccus som åstadkom spänning och förhoppningar. Det var mycket allvarligare frågor, som vi innerst inne sysselsatte oss med. Vi var ju de första i Tartu universitets historia, som reste över till våra grannar därborta för att som tecken på ömsesidig andlig och kulturell förståelse räkka handen till ett vänkskapsförbund med en svensk studentnation i Uppsala.

Själva naturens makter var oss bevågna under loppet av hela vår resa. Finlandsbåten förde oss över till Helsingfors, varifrån vi med tåg fortsatte till Åbo. Sedan gick färden vidare sjöledes till Stockholm. För vår timliga välfärd sörjde under hela resan delegationens främste medlem, konsul Lill. Sparande sig själv för kommande nätter i Uppsala gick han tidigt till sängs första kvällen, medan han lät oss yngre — dr. Priks, kand. Nenn och mig — intaga litet förfriskningar ombord. Vi hade ju i alla fall vunnit en hel timme genom att vrida tillbaks klockan. Jag ångrade dock senare min bekantskap med den finske Baccus, ty under nattens lopp kom jag på kant med honom. Varan lär vara bekant.

Stockholms skärgård är en upplevelse ej endast första gången man färdas igenom den. Och i Stockholms stad finns det också alltid något nytt. Emellertid hade vi ej tid att ta staden i närmare betraktande,

ty vi måste strax fortsätta till Uppsala.

Forts.

E. L.

Två u-båtsolyckor.

För några dagar sedan för-olyckades amerikanska flottans undervattensbåt Squalus, varvid besättningen räddades med tillhjälp av s. k. undervattens-klockor, en speciellt för u-båtar konstruerad räddningsapparat. U-båten blev senare bärgad.

Några dagar senare för-olyckades engelska u-båten Thetis, då den var ute på provfärd. Under en dykningsmanöver fylldes torpedrummet med vatten och förskeppet översvämades, varefter fartyget blev liggande med fören mot botten och aktern tidtals stickande upp över vattenytan.

Strax efter olyckan räddades sig 4 man med tillhjälp av Davis-apparater, medan 99 man ömkligen kvävdes. Dykarna höllo förbindelse med de för-olyckade medelst knackning mot fartygsskrovet, men efter 36 timmars förlopp fingo de ej mera något svar inifrån, varav man drog den slutsatsen, att alla de ombordvarande redan voro döda.

Katastrofen har väckt stor förstämning och sorg i hela England. Thetis var en alldeles ny båt och skulle efter slutförd provkörning övertagas av amiralitetet.

Dessa båda tätt på varandra inträffade olyckor med alldeles nya u-båtar ha åstadkommit u-båtskonstruktörerna betydande bekymmer och huvudbry.

Frankrike har utnämnt överbefälhavare.

Franska regeringen har utnämnt till överbefälhavare för arméen general Gamelin, för flottan amiral Darlan och för luftstridkrafterna general Vuillemin. Det påstås, att sådant aldrig tidigare hänt under fredstid i Frankrike.

GEFLE MANUFAKTUR A.-B.

STRÖMSBRO

Utmärkta garner för fiskeriändamål
REKOMMENDERAS.

E. Heisler'i trukk, Tallinn, Pikk 41.

Utgivare:

Svenska Odlingens Vänner

Redaktion:

A. Stahl, ansvarig red.

E. Nyman, red.-sekr.

Rüütli 3, Tallinn.

Tel. 470-08.

Prenumerationspris:

Inrikes	Utlandet
1 år Ekr 2:—	1 år Ekr. 4:—
1/2 " " 1:—	1/2 " " 2:—

Kyrkliga meddelanden.

Sv. församlingens pastorskansli hålles öppet tillsvidare varje måndag kl. 1-3 e. m.

Söndagen den 11 juni hålles högmässogudstjänst kl. 11 f. ms
Predikan av pastor Ivar Pöhl.

Skolutflykter.

Senaste vecka besöktes huvudstaden av en mängd skolor. Bl a. må här nämnas Svi-by folkskola på Vormsö under skolföreståndaren A. Nymans ledning. Innevarande vecka gästades huvudstaden av elever och lärare från Höbring folkskola. De svenska skolexkursionerna logerade under sin vistelse på Sv. folkskolan härstädes

1939 ÅRS

CYKELN MED DELAR AV ROSTFRITT STÅL

AKTIEBOLAGET NYMANS VERKSTÄDER, UPPSALA

Norra Europas största och ledande velocipedfabrik

A. STAHL:

SVENSK-ESTNISK RESEPARLÖR.

Den bästa hjälpredan för riks-svenskar på resa i Estland.

Ännu finnes ett begränsat antal ex.

Rekvireras hos Kustbons red.

Pris: 75 cent.